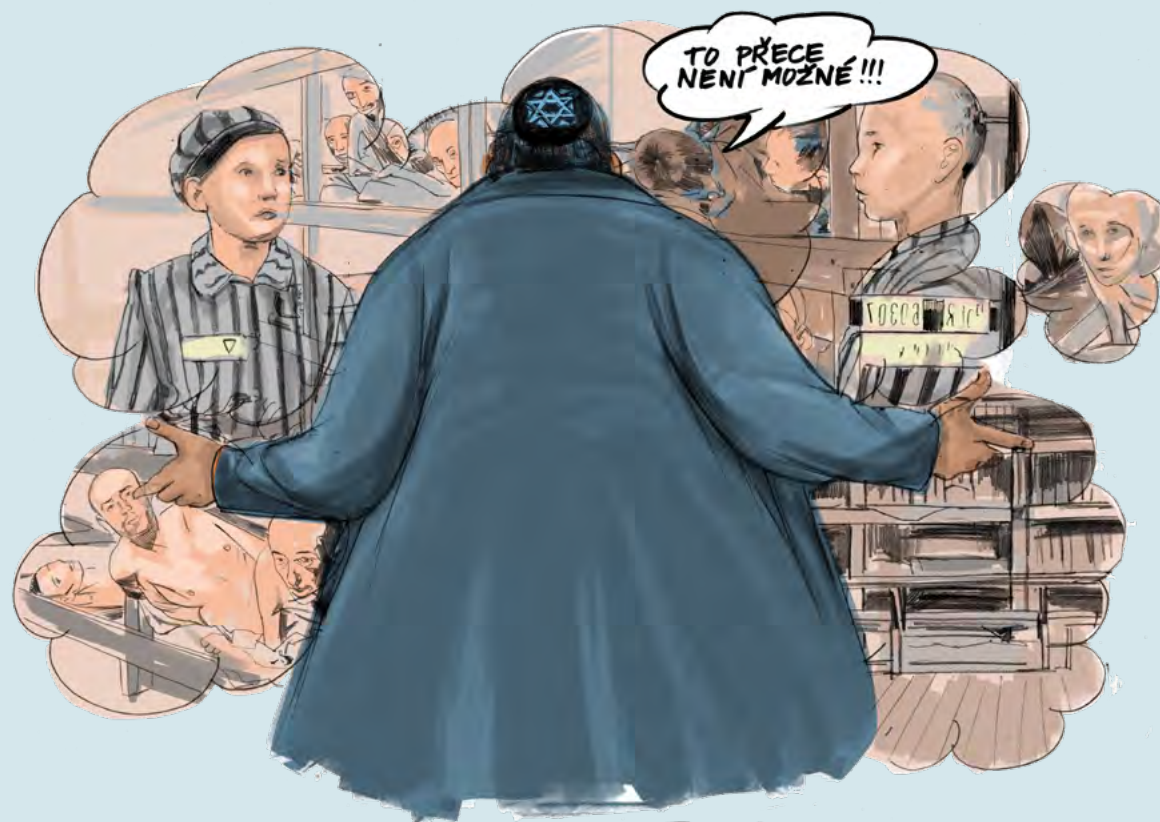

Prosím, věřte nám

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

multikulturální
centrum
praha

Prosím, věřte nám

Rozdělte se do dvojic. Přečtěte si úryvek z článku z československých exilových novin Čechoslovák. Následně odpovězte na otázky.

1. Jaký dojem ve vás text vyvolal?
2. Z jakého období článek pochází?
3. Jakou událost článek popisuje?
4. Kdo poskytl informace ke vzniku článku?
5. Obsahuje podle vás článek pravdivé informace?
6. Najděte na mapě místa, o kterých se v článku mluví.
7. Kdo všechno si podle vás mohl článek přečíst? (Byl k dispozici i lidem žijícím na okupovaném území?)

ČLÁNEK

Čechoslovák

TYDENÍK

The Czechoslovak

Weekly

Ročník VII. č. 29.

Londýn, 21. VII. 1944

čd.

Útok na židy je útokem i na křesťanstvo

Ministr dr. Hubert Ripka učinil v rozhlasu tento projev:

Neuplyne dne, aby nás nedošly zprávy o neuvěřitelných bestialitách, které pášou nacisté na židech. Zejména to, co se děje v Oświęcimí a Birkenau přesahuje vše, co lidská mysl pokládá za možné. Němci tu zařídili jatky, na nichž denně ubíjejí tisíce židů. Protokolární výsledky hodnověrných osob, kterým se podařilo uniknout z těchto mučiren, potvrzují, že naprostá většina židů vyvážených do těchto táborů je pobíjena hned, jakmile vystoupí z vlaků. Němci zbudovali v těchto místech hotové továrny na usmrcování plynem. Oběti musí se svléci, dostanou ručník a kus mýdla a jsou nahnány do místností, které se podobají lázním. Pak se do místnosti pouští jedovatý plyn megacyklon dovážený z Hamburku. Mrtvolý jsou pak sežehovány ve zvláště zbudovaných krematoriích.

Čtyři taková krematoria musila být zbudována, aby stačila na provoz, který stále vzrůstá a vzrůstá, zejména po každé německé porážce na frontách. Jediné z těchto krematorií sžítá 1.500 lidí denně, mužů, žen, starců—dětí od dvou do osmi let. Polské ministerstvo informací oznámilo, že poslední dobou bylo jen z Uher dovezeno do Polska přes 400 tisíc židů a na většinu čeká smrt. Je mezi nimi mnoho občanů československých. Nad to však došly zprávy, že nyní i z koncentračního tábora v Terezíně jsou dováženy do Oświęcimí a Birkenau tisíce židů. Polská vláda se rozhodla žádati Papeže o pomoc a adresovala i maďarské vládě výzvu, aby zabrzдила vyvážení židů ze země. Protestantské kruhy švýcarské vydaly protestní výzvu, v níž se tvrdí, že osm tisíc židů je v uvedených táborech otravováno denně.

Prosím, věřte nám

**Přečtěte si následující příběh.
Do rámečku napište, o čem příběh pojednává.**

Zaměřte se na následující informace:

1. Kdy se příběh odehrává? Co se v té době dělo v Evropě?
2. Kdo jsou hlavní protagonisté?
3. Odkud utekli?
4. Proč utekli?
5. Co chtěli udělat jako první po svém útěku?

PŘÍBĚH

Příběh 1

VRBOVA A WETZLEROVA ZPRÁVA

Prosím, věřte nám

SLOVÁKOVI RUDOLFU VRBOVI BYLO 18 LET, KDYŽ SE ROZHODL, ŽE JIŽ DÉLE NEBUDE SNÁŠET RASOVÁ NAŘÍZENÍ V TEHDEJŠÍM SLOVENSKÉM STÁTĚ. SNAŽIL SE DOSTAT PŘES HRANICE S NADĚJÍ, ŽE SE PŘIDÁ DO ZAHRANIČNÍCH LEGIÍ BOJUJÍCÍCH PROTI FAŠISMU. NANEŠTĚSTÍ BYL ZADRŽEN A ODESLÁN DO KONCENTRAČNÍHO TÁBORA. DO OSVĚTIMI SE DOSTAL V ROCE 1942.

ALFRÉD WETZLER SE NARODIL VE SLOVENSKÉ TRNAVĚ, KDE PRACOVAL JAKO DĚLNÍK. ZA SABOTÁŽE V CIHELNĚ, VE KTERÉ PRACOVAL, SE DOSTAL DO VĚZENÍ. JAKO 23LETÝ BYL POSLÁN V ROCE 1942 DO OSVĚTIMI.

Příběh 2

Prosím, věřte nám

PO DVOU LETECH V OSVĚTIMI A OKOLNÍCH TÁBORECH SE DNE 10. DUBNA 1944 PODAŘILO VRBOVI I WETZLEROVI Z OSVĚTIMI UPRCHNOUT.

JEJICH CÍLEM BYLO PŘEDAT INFORMACE ANTIFAŠISTICKÝM SILÁM O TOM, JAK TÁBOR FUNGUJE A JAKÝM ZPŮSOBEM JSOU V NĚM ZABÍJENY TISÍCE LIDÍ. DOUFLALI TAKÉ, ŽE DÍKY SVĚDECTVÍ SE PODAŘÍ ZACHRÁNIT MAĎARSKÉ ŽIDY, S JEJICHŽ PŘÍJEZDEM DO TÁBORA SE V BRZKÉ DOBĚ POČÍTALO.

Příběh 3

Prosím, věřte nám

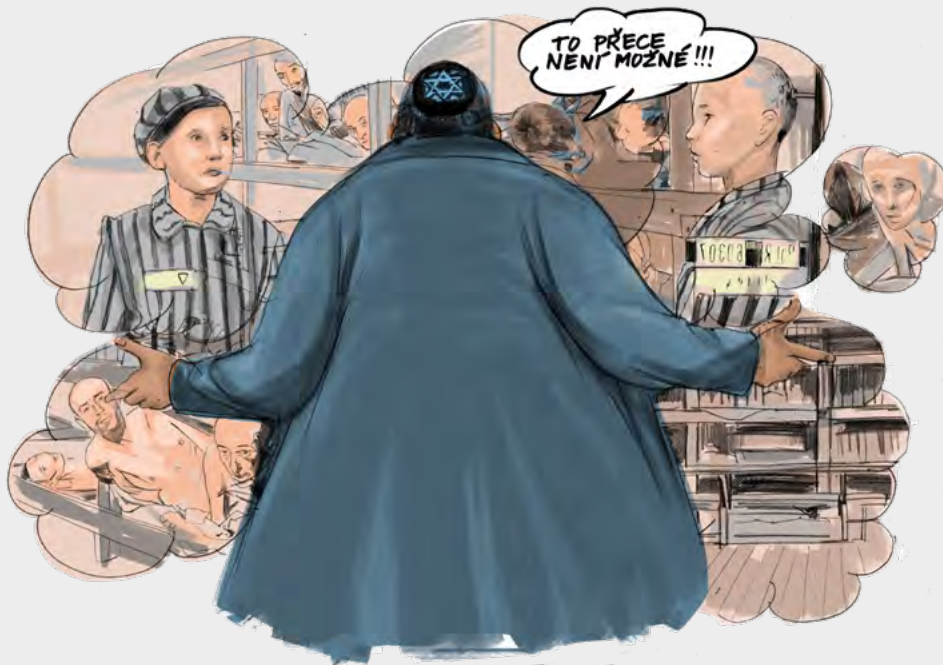
ÚTĚK TO BYL VELMI OBTÍŽNÝ A NEBEZPEČNÝ. VŠUDE SE PO NICH PÁTRALO.

ZA POMOCI DOBRÝCH LIDÍ, KTERÉ PO CESTĚ POTKALI, SE JIM NAKONEC PODAŘILO DOSTAT 25. DUBNA AŽ DO ŽILINY K PŘEDSTAVITELŮM ŽIDOVSKÉ OBCE.

Příběh 4

Prosím, věřte nám

V ŽILINĚ VYLÍČILI SVŮJ PŘÍBĚH. ZE ZAČÁTKU JIM NIKDO NECHTĚL VĚŘIT. NIKDO SI NEDOKÁZAL PŘEDSTAVIT, ŽE BY BYLO MOŽNÉ NĚCO TAK HROZNÉHO.

VYSLÝCHALI JE KAŽDÉHO ZVLÁŠTĚ, OVĚŘOVALI INFORMACE, POTŘEBOVALI SE UJISTIT, ŽE TO NEJSOU PODVODNÍCI. NAKONEC USOUDILI, ŽE MUŽI NELŽOU. DOPORUČILI JIM, ABY VŠECHNY INFORMACE SEPSALI DO JEDNÉ ZPRÁVY, A SLÍBILI JIM, ŽE JI POŠLOU CO NEJDŘÍVE DÁL.

Příběh 5

Prosím, věřte nám

ČESKOSLOVENSKO (EX. VLÁDA V LONDÝNĚ)

10. ČERVNA - ZPRÁVA SE DOSTÁVÁ PŘEDSTAVITELI ČESKOSLOVENSKÉ EXILOVÉ VLÁDY V ŽENEVĚ. TEN ZASÍLÁ DÍLČÍ INFORMACE ZE ZPRÁVY TÝKAJÍCÍ SE LIKVIDACE TEREZÍNSKÉHO RODINNÉHO TÁBORA V OSVĚTIMI-BŘEZINCE

OD 15. ČERVNA - INFORMACE O TEREZÍNSKÉM TÁBOŘE JSOU TLUMOČENY V ČESKÉM EXILOVÉM ROZHLASOVÉM VYSÍLÁNÍ Z LONDÝNA

26. ČERVNA - ROZSÁHLEJŠÍ ČÁSTI ZPRÁVY ZASLÁNY ZE ŽENEVY DO LONDÝNA

21. ČERVENCE - VYCHÁZÍ PRVNÍ INFORMACE O ZPRÁVĚ A JEJÍM OBSAHU V EXILOVÉM PERIODIKU ČECHOSLOVÁK

ŠVÝCARSKO

POČÁTEK KVĚTNA - ODESLÁNA DO ŽENEVY, ZPRÁVA NEDORAZILA

19. ČERVNA - OBJEVUJÍ SE PRVNÍ INFORMACE O OBSAHU ZPRÁVY

28. ČERVNA - ČÁSTEČNÉ INFORMACE O ZPRÁVĚ SE OBJEVUJÍ VE ŠVÝCARSKÝCH NOVINÁCH

SRPEN - ZVEŘEJNĚNÍ CELÉ ZPRÁVY V NÍZKONÁKLADOVÉM PERIODIKU

MAĎARSKO

KONEC DUBNA - ZPRÁVA ODESLÁNA DO MAĎARSKA PŘEDSTAVITELŮM MAĎARSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCE. ZPRÁVA BYLA ZAMLČENA A NEZVEŘEJNĚNA

AMERIKA

OD ČERVNA - DO AMERIKY PŘÍCHÁZÍ PRVNÍ INFORMACE O EXISTENCI ZPRÁVY A JEJÍM OBSAHU

KONEC LISTOPADU - NEÚPLNOU A UPRAVENOU ZPRÁVU OTISKLY NĚKTERÉ NOVINY A DENÍKY

Příběh 6

Prosím, věřte nám

V DOBĚ ÚTĚKU VRBY A WETZLERA SE VE SVĚTĚ TUŠILO, ŽE OSVĚTIM A DALŠÍ TÁBORY NEBUDOU JEN PRACOVNÍMI TÁBORY. SCHÁZELO VŠAK OČITĚ SVĚDECTVÍ NEBO POTVRZENÍ, ŽE TYTO ZPRÁVY JSOU PRAVDIVÉ. NEBYLO MNOHO VĚZNŮ, KTERÝM BY SE PODAŘILO Z OSVĚTIMI NEBO JINÝCH TÁBORŮ UTÉCT.

V TOMTO OHLEDU JE PRÁVĚ ZPRÁVA VRBY A WETZLERA VÝZNAMNÁ. PLNĚHO ZVEŘEJNĚNÍ SE DOČKALA AŽ PO VÁLCE A STALA SE JEDNÍM ZE ZÁKLADNÍCH A DŮLEŽITÝCH DOKUMENTŮ PRO STUDIUM DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY A NACISTICKÝCH ZLOČINŮ.

ALFRÉD WETZLER PO VÁLCE PRACOVAL JAKO REDAKTOR. O ÚTĚKU Z OSVĚTIMI NAPSAL KNIHU CO DANTE NEVIDĚL. ZEMŘEL V ROCE 1988 V BRATISLAVĚ.

RUDOLF VRBA SE PŘIDAL JEŠTĚ KE KONCI ROKU 1944 K PARTYZÁNŮM. PO VÁLCE SE PŘESTĚHOVAL DO PRAHY, KDE VYSTUDOVAL VYSOKOU ŠKOLU A STAL SE ODBORNÍKEM NA OBLAST BIOCHEMIE MOZKU A VÝZKUM CUKROVKY A RAKOVINY. Z ČESKOSLOVENSKA V 50. LETECH EMIGROVAL KVŮLI KOMUNISTICKÉMU ANTISEMITISMU A MLČENÍ O HOLOCAUSTU. NAKONEC SE USADIL V KANADĚ, KDE V ROCE 2006 ZEMŘEL. O SVĚM VÁLEČNÉM OSUDU NAPSAL KNIHU ÚTEKL JSEM Z OSVĚTIMI.

Prosím, věřte nám

Rozdělte se do dvojic.

Společně si přečtete úryvek krátkého textu, který napsal Rudolf Vrba jako součást předmluvy knihy Utekl jsem z Osvětimi. V předmluvě vzpomíná na událost, která se mu stala začátkem 60. let 20. století. Odpovězte na otázky.

1. Jaký měl mlékař postoj k článkům, které napsal o koncentračním táboře v Osvětimi Rudolf Vrba?
2. Proč mlékař zastával tento názor?
3. Jak se k reakci mlékaře postavil Rudolf Vrba?

PŘEDMLUVA KNIHY

Rudof Vrba: Utekl jsem z Osvětimi

Předmluva

Prosím, věřte nám

Můj život a práce v Londýně pokračovaly dobře. Jedním z nově získaných návyků bylo, že jsem nechával každé ráno před odchodem do práce na prahu domu prázdnou láhev od mléka. Do ní jsem vložil papír a na něm pro mlékaře napsal, kolik vajec, másla, mléka, smetany budu ten den potřebovat. Každou sobotu zatíkal mlékař na dveře a přečetl mi, kolik mu dlužím, já mu dal šek a on se vrátil do své dodávky o třech kolech. Byl to malý, zdvořilý člověk, který silně kulhal, ale pohyboval se velmi rychle.

Jedno sobotní ráno, krátce potom, co vyšly v Daily Herald mé články, mi řekl: „Omlouvám se pane, ale neměl byste chvíli? Chtěl bych si s vámi soukromě promluvit.“

Pozval jsem ho dál, posadili jsme se v jídelně a on přešel okamžitě k věci. „Jde o vaše články v Daily Herald,“ řekl. „Chtěl bych vám říct, že se mi strašně nelíbily. Vypadá to, jako by chtěly vyvolat nenávist k Němcům. Řeknu vám to na rovinu: připadá mi, že jste přišel z Československa, abyste kazil naše vztahy s Němci. Šíříte o nich lži.“

Jeho otevřenost mě překvapila a zeptal jsem se:

„Proč si myslíte, že jsem lhal?“

Řekl jsem to klidně, a to ho odzbrojilo.

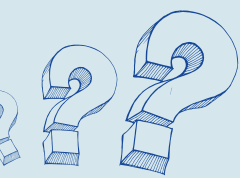
„Prosím vás, nemyslete si, že jsem jedním z těch fašistů. Jsem v Labour Party a proti Němcům jsem bojoval, když to bylo třeba.“ Poklepal si na pravou nohu, na kterou kulhal. Bylo slyšet, že klepe na dřevo. ... Můžete mi věřit, že si o Němcích hitlerovské éry nedělám žádné iluze. Ale to, co říkáte ve svých člancích, je zlomyslné a neuvěřitelné.“

„Proč si myslíte, že je to neuvěřitelné?“ zeptal jsem se.

Chvilí mlčel, a pak řekl: „Něco vám o sobě povím. Mám ženu, která je hodná, ale... dost jednoduchá. Skoro by se dalo říct, že je hloupá.“

„Moje žena je, jaká je. Ale zkuste jí říct, že někdo chce ublížit našim třem dětem! Vezme sekeru, vezme kuchyňský nůž a mohli by si něco zkusit! Jen přes její mrtvolu! A to je, jak říkám, hloupá. A vy teď chcete říct, že všichni ti chytrí Židi z celé Evropy vzali své děti za ruce a odvedli je náckům do těch hnusných plynových komor, stovky mil daleko? Tomu přece nemůžu věřit!“ Nakonec už křičel.

Došlo mi to okamžitě. Ve svých člancích v Herald Tribune jsem vcelku postihl, co se Židům v Osvětimi vlastně stalo. Nepodařilo se mi ale dobře vysvětlit, jak se to mohlo stát. Uvědomil jsem si, že budu muset napsat knihu, ve které bych myslícím lidem vysvětlil, co jsem viděl v Osvětimi. Že budu muset detailně popsat celý ten německý podvod, tu úskočnou, zrádnou a rafinovanou úřednickou práci, která předcházela vulgární, hrubé, vražedné síle. Vysvětlit, že německá administrativa držela na přísně tajených místech vždy dostatek katů, kteří v dané chvíli udeřili na vyhlédnuté oběti zákeřně, zpravidla bleskurychle, krutě a bez jakéhokoli slitování – to byla ta konečná, ale důležitá součást celého systému. Že tedy budu muset popsat všechno, co je na míle vzdáleno zkušenosti a představám mého londýnského mlékaře...

Zamyslete se:

Prosím, věřte nám

1. Myslíte si, že byl mlékařův postoj ojedinělý?
2. Co mohlo podle vás vést lidi k tomu, že nevěřili přeživším, kteří se vrátili z koncentračních táborů?

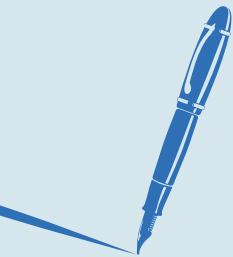
Konec hodiny

Prosím, věřte nám

Test

Líbila se ti hodina?

Test

Prosím, věřte nám

1. Jak se jmenovali dva uprchlí vězni z Osvětimi, podle nich je pojmenována zpráva, kterou o Osvětimi podali?

- A) Rudolf Vrba, Alfréd Wetzler
- B) Rudolf Smrk, Alfréd Einstein
- C) Rudolf Vrběnský, Alfréd Walter

2. V jakém roce uprchli vězni z Osvětimi?

- A) 1942
- B) 1939
- C) 1944

1. Článek Útok na židy je i útok na křesťanstvo. In: Čechoslovák. Londýn, 1944. roč. 7, čís. 29. str. 3. (21. 7. 1944)
2. Ilustrace a příběh vytvořen na základě líčení útěku v knihách: Vrba, Rudolf. Utekl jsem z Osvětimi. Praha: Sefer, 1998 a Lánik, Jozef. Co Dante neviděl. Praha: Naše vojsko, 1966. a dle poznatků Kárný, Miroslav. Osudy jedné zprávy. In: Židovská ročenka. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1986. č. 1. str. 112–119. Ilustrace vytvořila Toy Box.
3. Předmluva. Vrba, Rudolf. Utekl jsem z Osvětimi. Praha: Sefer, 1998. str. 14–16. Vrbova a Wetzlerova zpráva